

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Toel II: 1a, Vlaagt de bazum!

Vrijdag 9 Februari 1900.

Dagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit hier woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3½ maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfvrij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

N. B.!

Gelijk hierboven vermeld staat, zende men Ruilbladen, Intezenden stukken en Recensie-werken aan den Hoofd-Redacteur: Dr. H. BAVINCK.

Kerknieuws, Ontvangsten enz. aan dhr. C. Mulder.

PLAATSELIJKE KERKEN.

VRIJHOEVE'S GREVELDUIN-CAPPELLE, 31 Jan. 1900. Onze geliefde Leeraar Ds. Datema heeft de roeping naar de Ger. kerk te Delftshaven aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
D. N. VAN DER SCHANS, Scriba.

OLDEBOORN, Febr. 1900. Onze beroepen en algemeen begerde Leeraar, Ds. W. T. Nijenhuis van Britsum, heeft gene vrijmoedigheid kunnen vinden om onze roeping op te volgen. Wij hadden onze vroegeren Leeraar gaarne weder in ons midden gehad, doch de Heere geve ons te berusten in zijn wil en schenke ons eerlang den man zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
J. E. HAASDIJK, Scriba.

BRITSUM, 4 Febr. 1900. Hedenmorgen werden wij ten eerste verblijd, daar wij van onzen geliefden Herder en Leeraar, heer W. T. Nijenhuis, mochten hooren, dat Zieerw. in ons midden wenschte te blijven en voor de roeping der Gereformeerde kerk te Oldeboorn had bedankt. De Heere heeft onze gebeden verhoord, onze wenschen vervuld. Hem alleen zij daarvoor de dank en ere. Dat het moge zijn tot zegen voor onze gemeente. Hij schenke de telegestelde gemeente spoedig den man zijns raads. Met een dankbaar en verblijd hart zong de gemeente staande aan het einde der godsdienstoefening Psalm 103: 1.

Namens den Kerkeraad,
H. FOKKES, Scriba.

ALBLASSERDAM, 6 Febr. 1900. Donderdag 1 Februari was voor de Geref. kerk van Alblasserdam een blijde dag.

KENNIS EN LEVEN.

IV.

Tweeledig is het werk, dat Christus, in wien het Woord Gods vleesch geworden is, op aarde verricht heeft; Hij heeft de waarheid geopenbaard en het eeuwige leven geschonken.

Uit Joh. 3: 21, en 1 Joh. 1: 6, is door sommigen afgeleid, dat de waarheid bij Johannes een zedelijke begrip is en met het goede samenvalt. Immers wordt daar van een *doen* der waarheid gesproken; wie de waarheid *doet*, komt tot het licht; indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met God hebben en in de duisternis wandelen, zoo liegen wij en *doen* de waarheid niet. Indien, zoo zegt men, daarom de waarheid iets is, dat *gedaan* moet worden, dan kan zij geen inhoud van het verstand maar moet zij voorwerp van den wil wezen; dan draagt zij geen theoretisch maar een practisch karakter; dan bestaat zij niet in kennis maar in handeling en is zij vrijwel met het goede één.

Maar deze opvatting is toch niet juist te achten, evenmin als de verklaring van de Kantteekening, dat het doen van de waarheid zooveel is als *oprechtelijk handelen*. De waarheid is bij Johannes, evenals elders, wel terdege een intellectueel begrip; zij duidt eene zaak aan, die tot het gebied des verstands behoort en in het bewustzijn moet opgenomen worden.

De waarheid staat toch bij Johannes tegenover de leugen, Joh. 8: 44, 1 Joh. 1: 6, 2: 4; tegenover verleiding en dwaling, 1 Joh. 1: 8, 4: 6. Zij is een voorwerp van geloof, Joh. 8: 46; van verstaan, Joh.

8: 32, en van weten, 1 Joh. 2: 21. Zij is inhoud van het getuigenis des H. Geestes, die de Geest der waarheid is, Joh. 15: 26, 16: 13, 1 Joh. 5: 6. Bovenal is zij geopenbaard door Christus, die de waarheid en het leven is.

Christus nl. is het eeuwige Woord, dat bij God en zelf God was. Hij was in den hemel en is daaruit nedergedaald, en Hij bleef in den hemel, gelijk uitdrukkelijk gezegd wordt, ook toen Hij op aarde was, Joh. 3: 13. Daar in den hemel was Hij bij God, stond Hij met Hem in gemeenschap en verkeer, Joh. 1: 1; daar was Hij in den schoot des Vaders en aanschouwde Hem, 1: 18, 6: 46; daar zag en hoorde Hij de dingen, die Hij later op aarde verkondigen zou, 3: 11, 8: 26 en 38, 15: 15; daar leerde, zeide, gebod, toonde hem de Vader, wat Hij op aarde spreken en werken zou, 5: 20, 8: 28, 12: 49, 50. Daarom weet Christus, wat Hij spreken moet; daarom *getuigt* Hij, wat Hij gezien heeft, 3: 11. Het is eene *getuigenis*, welke van Christus uitgaat, en die van 's menschen zijde moet aangenomen worden, 3: 32. Hij zegt, spreekt, verkondigt, maakt bekend, openbaart de dingen, die Hij bij God gezien en gehoord heeft, 3: 12, 8: 28 en 38, 12: 49, 17: 6.

De inhoud van dit getuigenis zijn in het algemeen de hemelsche dingen, 3: 12; alwat Hij van den Vader gehoord en gezien heeft, bepaaldelijk het wezen en de naam des Vaders, 1: 18, 17: 6. En dat alles wordt onder den naam van de *waarheid* samengevat.

Zóó heet de inhoud van Jezus'

getuigenis, omdat Hij daarmede staat tegenover de schaduwachtige bedeeeling des O. Testaments en voorts ook tegenover den schijn en de leugens der wereld. De wet is door Mozes gegeven, maar de genade en de waarheid zijn in Jezus Christus geworden, 1: 17; en daarom wijst alles in het O. Test., de Jakobs ladder, de koperen slang, de Jakobsbron, het manna, het Paaschlam enz., naar Christus henen.

Veel sterker is de tegenstelling, waarmede Jezus' getuigenis tegenover den schijn en de leugen der wereld staat. De leugen heeft haar oorsprong in Satan, den overste der wereld, 12: 31, 14: 30, 16: 11, en den vader dergenen, die tegen Jezus overstaan, en Gode vijandig zijn, 8: 44. En de schijn is aan deze wereld eigen, (die) beneden, die aardisch is en met de hemelsche wereld eene tegenstelling vormt 3: 31, 8: 23. Al het geestelijke en goddelijke, dat in deze wereld gevonden wordt, is van boven en daalt uit den hemel neer, 3: 3, 13 en 31, 8: 23. En zelve is die wereld met hare zienlijke dingen een beeld, een schaduw en eene gelijkenis van de hemelsche en onzienlijke goederen. De wind is een beeld des Geestes; de geboorte eene gelijkenis van de wedergeboorte; het water en brood, het licht en het leven, de herder en de landman, het tarwegraan en de wijnstok eene schaduw van Christus. Maar Christus is dat alles in der *waarheid*, terwijl al die zienlijke dingen het slechts zijn in *beeld*. Christus is het ware brood, het levende water, de echte wijnstok, de wezenlijke herder enz.

In dezen zin staat de waarheid bij Johannes tegen alle schaduw, schijn en leugen der wereld over. Waarheid is naar zijn Evangelie het inbegrip van alle geestelijke, hemelsche realiteit, welke in den persoon, het woord en het werk van Christus hier op aarde tot openbaring gekomen is. Zij draagt tegelijk een metaphysisch, een logisch en een ethisch karakter. Zij bestaat in den naam van den eenigen, waarachtigen God tegenover alle afgoden; in de realiteit der hemelsche tegenover de gelijkenis der aardische wereld; in den persoon van Christus tegenover de schaduwen des O. Testaments; in zijn getuigenis tegenover de leugen van Satan; in zijn werk tegenover de werken des duivels. Wat Jezus is en zegt en doet, dat alleen heeft waarachtige realiteit, duurzaam bestand, eeuwige geldigheid. Al het andere gaat voorbij; Satan wordt buitengeworpen; de wereld, met al hare heerlijkheid verdwijnt; degenen, die uit de duisternis zijn, worden geoordeeld. Maar wie de waarheid kent en doet, blijft in der eeuwigheid.

Daarom heeft de waarheid bij Johannes dan ook eene praktische zijde; zij kan niet alleen gekend maar ook *gedaan* worden. Immers is zij geen wijsgeerige formule, of afgetrokken bespiegeling, maar volstrekte, eeuwige realiteit, door God in Christus geopenbaard en tegenover allen schijn en schaduw der wereld gesteld. Zij is het inbegrip van al het ware, van alwat met het wezen en den wil Gods overeenkomt, en daarom geen zaak alleen van het hoofd, maar ook van het hart en de hand. Zij heeft invloed op het leven, bepaalt en be-

heerscht het. Wie haar kent, kent in den zin, waarin het vierde Evangelie van kennen spreekt, die *doet* haar, die richt er zijn leven naar in, die kan niet meer wandelen in de duisternis, maar zoekt en komt tot het licht. Het kennen zelf gaat in leven over; het is zelf reeds leven, eeuwig, waarachtig leven, want het is een kennen van den eenigen, waarachtigen God en van Jezus Christus, dien Hij gezonden heeft.

BAVINCK.

BIOGRAPHIE VAN CALVIJN.

In het jaar 1869 gaf F. W. Kamp-schulte, hoogleeraar te Bonn, het eerste deel in het licht van *Johan Calvin, seine Kirche und sein Staat in Genf*. Prof. Rutgers zegt in zijne studie over *Calvijn's invloed op de Reformatie in de Nederlanden* bl. 47 van dit werk volkomen naar waarheid, dat het de vrucht van nauwkeurige bronnenstudie is en ook doorgaans gekenmerkt wordt door een ernstig streven naar onpartijdigheid; maar dat het ook telkens blijkt geeft, dat de Oud-Roomsche schrijver voor de Reformatie en voor Calvijn niet het rechte oog had.

Toen Prof. Rutgers dit schreef, kon hij niet weten, dat het tweede deel van dit werk eerlang in het licht verschijnen zou. Hij zegt toch, dat de arbeid door den vroegen dood des schrijvers lang niet voltooid is, en dat de voltooiing door anderen zeker wel uitblijven zal.

Dit is gelukkig niet geheel en al het geval. Het manuscript van het tweede deel kwam in handen van Walter Goetz, privaatscholar in geschiedenis aan de Universiteit te Leipzig, en deze gaf het thans bij dezelfde firma, Duncker en Humblot te Leipzig, tegen den prijs van f 5.20 in het licht.

Het werk is daarmede wel niet compleet. Er ontbreekt nog een derde deel, dat de „Wetstelling” van Genève in de laatste levensjaren van Calvijn

ONTVANGSTEN.
Prov. kas voor Hulpbehoeyende kerken in Overijsel.

Genemuiden	f 6.—	Steenwijk A	f 6.—
Hasselt	6.11	Steenwijk B	14.65
Oldemarkt	1.22	Zwartsluis	19.50
Rouveen	18.—	Zwolle	60.80
Stad-Vollenhove	3.—		

De Penningmeester,
SCHRIPS, v. d. M.

Decenter, 5 Febr. 1900.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Januari:		f 1.—
K. J. Kraan te 's-Hage		5.—
Gevonden in de coll. te Gasselter-Nijveen		10.—
Kerk te N.-Amsterdam		15.—
Kerk A te 's-Gravenhage		1.53
Joangelingsvereniging te Vledder		2.11
Zondagschool te Odoorn		0.50
Door br. de Braal: coll. te Kallenkote		

Voor deze alle wordt de gevers dank gezegd. De aanvankelijke vruchten van ons werk zijn bemoedigend. Gaarne echter zouden wij meer doen, indien de middelen zulks veroorloofden. Helpt ons, vrienden! die verschaffen.

Br. de Braal diest nu de kerk van Vledder en is op zijn verzoek eervol als Colporteur-Bijbelzaker ontslagen. Hij neemt echter nog gaven voor de luv. Zending in ontvangst en is tevens bereid om ten behoeve er van spreekbeurten te vervullen en mededeelingen te doen, wanneer men hem daartoe uitnodigt. Zijn adres is: J. de Braal te Nijnsleeke gen. Vledder.

De Deputaten voorn.,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever 1 Febr. 1900

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:		f 15.—
Gift v/d Zendingcommissie te Kralingen		15.—
Gift v/d „Zendingzaak” te Urk		2.50
Van Alb. Gruijs Sr te Zaandam		
Door Ds J. v. Haeringen: Gecollecteerd op een		

Jongelingsfeest te Dedemsvaart 5.16

Weder toonen deze giften, dat er nog liefde is voor den arbeid onder de in dwaling en ongelooft verzonken bevolking van Noord-Brabant en Limburg. Vooral in Limburg. O, sterkt toch onze handen, opdat in dat donkere, zeer donkere Limburg de lamp des Woords moge schijnen, niet alleen te Venlo, maar ook te Roermond, te Maastricht enz. Bij de vorige opgave is eene vergissing ingeslopen. Ik schreef daarin van „ruim 600 kerken”; dit moet zijn „ruim 500 kerken.”

Aanbevelend,
Namens Deputaten,
J. C. C. VOOR, Penningm.

Raamsdonk, 22 Jan. 1900.

Voor de Theologische School.

Amsterdam, 1/2 coll. f 265.58	1/2 coll. Tienhoven	f 4.86
extra gift- 0.50	Maarsen	0.53
Geref. Jongelingsver.	Kamerik	2.61
te Warium	Kockengen	4.25
Heerde	Vinkeveen	5.27
idem	Nichtevecht	3.88
Wapenvelde 6 Dec.	Loenen	2.68
idem	Vreeland	4.65
1/2 coll. Brunkelen	Gift in de coll. te	
Tienhoven	Stadskanaal	4.—
Wilnis	Gift in de coll. te	
Mijdsrecht	Katwijk a/Zee	1.—

Voor de Uitbreiding.

Door br. E. W. Heyblom te Velp, Corr. Classis Arnhem: Coll. Velp A f 13.78.

Contrib. Mevr. Baronesse M. v. W. te Arnhem f 10.

Contrib. uit Velp: H. f 10, J. A. M. v. O. f 5, C. T. f 2.50, dames v. M. f 2, C. K. f 1.50, B. R. f 1, J. W. K. f 1, W. d. W. f 1, J. M. f 0.50, S. G. f 0.50.

De Penningmeester

van de Theologische School,
Dr. H. FRANKEN.

Zwolle, 3 Febr. 1900.

Potgietersingel 120.

1559—1564 in het licht stelde. Maar toch mogen we dankbaar zijn voor de verschijning van het tweede deel, dat in tekst en noten onveranderd werd uitgegeven, maar hier en daar toch met opmerkingen uit nieuwere studiën over Calvijn uitgebreid is.

Van dit tweede deel geldt, naar ik meen, in hoofdzaak hetzelfde oordeel, dat door Prof. Rutgers over het eerste deel is geveeld.

Op levendige, boeiende wijze verhaalt Kampschulte den strijd, in welken Calvijn na zijn terugkeer te Genève gewikkeld werd. Het is als een drama, dat voor onze oogen opgevoerd wordt. Het was er ver vandaan, dat Calvijn bij zijn terugkeer op zijne lauweren rusten kon. Toen begon eerst de strijd. Allerlei elementen stonden tegen Calvijn over: het patriotisme, dat zich tegen den vreemdeling verzette; de sympathieën voor het natijsche Bern; de anti-reformatische gezindheid, die bij vele inwoners van Genève nawerkte; de afkeer van de kerkelijke tucht en de strenge levenswijze, welke Calvijn wilde invoeren; de oppositie tegen verschillende van zijne leerstellingen, inzonderheid tegen die der praedestinatie; de vrees voor de overheersching der immigranten; en vooral ook de worsteling om de suprematie van de burgerlijke boven de kerkelijke macht.

Maar Calvijn hield stand. Soms stond hij bijna alleen en werd hij door zijne vrienden verlaten of verloochend. Maar op het stuk van beginselen gaf hij nimmer toe. Twintig jaren lang streed hij voor de vrijheid der kerk, voor het recht der excommunicatie, voor strenge tucht, voor een burgerlijk en zedelijk leven overeenkomstig den eisch des Woords. Kampschulte laat niet na, de vlekken aan te wijzen, waardoor ook van Calvijn's zijde de strijd soms wijlen werd ontsierd. Op verschillende punten, bijv. over het karakter der Libertijnsche partij, de samenzwering van 1555, is er zeker vernieuwd onderzoek noodig, eer wij in zijn oordeel berusten kunnen. Maar toch streeft Kampschulte eraan, om aan Calvijn de eere te geven, welke hem toekomt.

De eerlijkheid zijner bedoelingen, de oprechtheid zijner overtuigingen, de eenvoud en strengheid van zijne levenswijze blijven bij dezen Oud-Katholiken biograaf onverdacht. En de toestand, die na de volledige zegepraal van Calvijn's beginselen in 1555 intrad en toen hoe langer hoe meer bevestigd werd, dwingt ook aan Kampschulte eenige bewondering af.

De verschijning van dit werk is daarom ongetwijfeld eene verrijking van de literatuur over Calvijn. De lezing verschaft leering en genot, ook daar, waar zij het oog voor Calvijn's gebreken ontsluit, of, uit behoefte aan meer licht, het oordeel opschort doet.

DR. KUYPER OVER ZUID-AFRIKA.

Er is in alle bladen maar ééne stem van lof over de meesterlijke studie, welke Dr. A. Kuiper in de *Revue des deux Mondes* van 1 Febr. l. l. geleverd heeft over de Zuid-Afrikaansche crisis.

Als om strijd worden geroemd het diepgaand onderzoek, dat eraan ten grondslag ligt, de rijke inhoud, de breede opvatting, het klemmende betoog, de welsprekende taal, de strenge onpartijheid.

En dien lof is zij ten volle waard. Rijk is het historisch overzicht, dat van de Boeren gegeven wordt, van den afstand der Kaapkolonie naar de Engelschen af tot den tegenwoordigen tijd toe.

Ook de kenner der geschiedenis vindt hier nog allerlei onbekende, verrassende bijzonderheden, welke door den schrijver aan de bronnen zelve werden ontleend. Er zijn bladzijden in, die naar den verslaggever in het *Handelsblad* evenveel regelen kennis als druks levatten.

Niet minder belangrijk is het *critisch* bestanddeel, dat in deze studie is opgenomen. De schrijver is strikt onpartijdig; hij is niet blind voor de gebreken der Boeren en evenmin voor de deugden der Engelschen. Beider karakter wordt op treffende wijze vergeleken en aan elk de eere gegeven, die eraan toekomt. De gebreken in het politiek stelsel der Boeren worden onbewimpeld erkend, maar ook de ongegrondheid van de grieven der Engelschen in het helder licht gesteld.

Zoo mogelijk nog belangrijker is het *wijzegeerig* element, dat in deze studie vervat is. De schrijver zoekt naar de diepste oorzaken, die Engeland heel deze eeuw door en nu weder op haar einde tot een strijd tegen de Boeren hebben geleid. En hij vindt deze in het verschil van karakter en ras; in het valsche begrip, waarvan de Engelse Zending uitging en dat zij niet naliet voortdurend te verbreiden; in het nationaal imperialisme, dat zich van het Engelse volk meester maakte en dat, indien het voortgaat op den ingeslagen weg van geweld, aan zijne grootheid als wereldmogendheid een einde zal maken.

Deze studie verdient in vele talen te worden overgezet. Zij moet door duizenden gelezen worden. In Engeland moet zij onder het volk verspreid

worden, opdat velen de oogen openen en terugkeeren van den heilloozen weg, die aanvankelijk ingeslagen werd. En in Nederland moge zij weldra ook in onze taal het licht zien, opdat allen haar lezen en genieten kunnen.

»N. C. S. V.»

Deze letters zijn de initialen van den naam *Nederlandsche Christen-Studenten-Vereeniging*, die hier te lande in 1896 opgericht werd; afdeelingen heeft te Groningen, Kampen, Amsterdam, Leiden en Delft; en in 1898 toetrad tot de wereld-federatie van Christen-studenten, welke schier in alle landen vertakkingen heeft.

Het doel der Vereeniging is, om, staande op den grondslag der Apostolische belijdenis, de Christen-studenten op te bouwen in het geloof; door wetenschappelijke en andere vereenigingen onder studenten eene actieve belangstelling te bevorderen in de zaak des Heeren op elk gebied, en in de studenten-wereld getuigenis af te leggen van Jezus Christus.

Om deze doeleinden met meer vrucht na te jagen, werd er in de laatste jaren telkens een algemeene dag des gebeds voor studenten ingesteld; en deze is voor dit jaar bepaald op *Zondag 11 Febr. a.s.* In op dien dag roept zij ook de voorbede der geloovigen in voor de belangen en behoeften der studenten aan de verschillende hoogeschoolen des lands.

De grondslag der Vereeniging is zeker niet zoo belijnd en vast, als wij wenschen zouden. Haar arbeid en doel zijn niet zoo duidelijk omschreven, als tot betoef van kracht en tot oefening van invloed op den duur zal blijken noodzakelijk te zijn.

Maar toch is het in hooge mate verblijdend, dat er onder de studenten aan onze Overheids-hoogeschoolen eene behoefte is ontwaakt aan de vastigheid van het Christelijk geloof; dat zij beslist positie kiezen tegen de onchristelijke leer en het onchristelijk leven, weke aan de lands-hoogeschoolen veelszins geacht worden tot den goeden toon te behooren; en dat zij den band weer zoeken met de gemeente en aan hare voorbede behoefte gevoelen.

Al te veel denken wij in onze gebieden aan onze eigene belangen. Zelden strekt zich onze voorbede op het gebied van het onderwijs verder dan tot de Christelijke scholen uit. En toch zijn er ook aan de openbare, lagere, middelbare en hogere scholen nog velen, zoowel onder de onderwijzers als onder de leerlingen, die zich de belijdenis van Christus niet schamen en aan de voorbede der gemeente behoefte hebben.

En de Apostel vermaant ons, in onze gebieden nog verder te gaan en ze tot alle menschen uit te strekken: ik vermaan dan vóór alle dingen, dat gedaan worden smeeingen, gebeden, voorbiddingen, dankzeggingen *voor alle menschen*.

Onder deze behooren ook de studenten aan onze hoogeschoolen, die straks de leeraars en leiders van ons volk zullen zijn. Ook voor hun belangen en nooden behoort het gebed der gemeente op te gaan tot den Troon der genade.

HOE MOET MEN STUDEEREN?

Op deze vraag geeft Sydney Smith bij Prof. van Veen, *Kracht tot arbeid*, Groningen 1900 bl. 23 dit aardige antwoord:

De eenige te waardeeren wijze van studeeren is, zoo aandachtig te lezen, dat het etensuur slaat twee uur vóór gij het verwacht; met uw Livius voor u te zitten en de ganzen te hooren snateren, die het Capitool redden; met eigen oogen te zien, hoe de Carthaagsehe zoetelaars na den slag bij Cannae de ringen der Romeinsche ridders verzamelen en ze ophoopen tot stapels; en zoo verdiept te zijn in de gebeurtenissen, waarvan gij leest, dat, wanneer er aan de deur van uw studeerkamer wordt geklopt, gij twee of drie seconden noodig hebt, om u te vergewissen, of gij zijt in uw eigen kamer of op de vlakten van Lombardije, starend naar Hannibals verwoerd geleerd gelaat en den glans bewonderend van zijn ééne oog.

BAVINCK.

ZE LIEVERHEERLIJING.

Daarom offert hij aan zijn garen en rookt aan zijn net.

HABAKUK 1: 16a.

(Slot.)

III.

De ontdekking der zelfverheerlijking is onmisbaar.

Deze zonde moet gekend, in haar bron, hare openbaring, haar schuld, en gevolgen.

Anders, blijft Gods wet miskend; kan niet worden erkend, dat zij, in Gods natuur gegrond, uitdrukking is van 's Heeren heiligheid; en niet slechts onze daden maar ook ons verzuimen,

niet slechts onze woorden maar ook onze gedachten oordeelt.

Zonder die ontdekking is het Evangelie gesloten, is het hart er onvatbaar voor; het arme zondaars Evangelie, het Evangelie der genade en der heerlijkheid Gods, kan slechts worden verstaan en dierbaar geacht door de armen van geest.

Zonder die ontdekking is er voor Jezus geen plaats in het hart, zal het geloof niet minder worden geoefend, kan er van heiligmaking geen sprake zijn, en is het doel Gods, de verkondiging van zijn lof door een volk, dat Hij riep uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht, onbereikt. Gelijk het oog niet te gelijk naar den hemel en de aarde zien kan;

de voet niet te gelijk opklommen en dalen kan;

hitte en koude niet te gelijk kunnen heerschen;

gelijk een glas niet te gelijk kostelijk welriekend en vuil vocht in zich hebben kan, zoodat beide zijn wezen en reuk behouden, zoo kan zelfverheerlijking en Godverheerlijking niet gepaard gaan.

Zonder hare gedurige ontdekking geen geestelijke groei. Wanneer een geënte stam van anderen uitspruit, trekt dat de kracht van het entrijse af, zoodat dit sterven zou, als de bovenier het voortgroeien liet, maar hij snijdt het af. Zoo doet ook de groote Hovenier, die zorg draagt voor zijne geestelijke planting. Hij ontdekt aan de zonde van zelfzucht en zelfverheerlijking. Uit die ontdekking moet hare doeding voortkomen. Aan haar knoopt zich in Christus hare verlossing vast.

IV.

Hare doeding is pijnlijk en toch zalig.

De Christen weet, hij moet sterven. Sterven aan deze zonde der zelfverheerlijking, dat is, aan zichzelf.

Hoe zal dit geschieden?

Door het zien op, het begeeren van, en het zich vereenigen met Christus.

Christus is de oorzaak, en het exemplaar van dat sterven.

De zelf-overneming van Christus in den weg der gehoorzaamheid tot in den dood der smart, des smaads en des vloeks, was tot de verheerlijking des Vaders.

Het: »mag uw Naam maar eer ontvangen», was diep in zijne ziel, en met die bede boette Hij als borg de schuld der zijnen, verwierf Hij het recht, om als Middelaar Gods en der menschen den Heiligen Geest te zenden, die de wereld overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel, en menschen, die van nature hoog van hart zijn, in den weg van wedergeboorte en bekeering tot een sterven te leiden, dat de belofte des eeuwigen levens heeft.

In de dagen zijns vleeschs onderwierp Hij zijn wil volstrekt aan den wil des Vaders, en Gethsémané, Gabbatha en Golgotha, waar Jezus als de Hoogepriester onzer belijdenis het offer voor de zonde bracht, wijzen ons tevens naar het schoonste voorbeeld van vreeze Gods; het voorbeeld, dat Hij ons heeft nagelaten, die niet zocht zijne eere, maar de eere desgenen, die Hem gezonden had.

Dit sterven, dat, als vrucht van het sterven van den Christus, de Christen leert, kost ontzaglijke strijd, veelvuldige smart. Immers het vraagt geen stuk van ons goud, geen deel van onze kracht, van onzen tijd, of wat dies meer zij, maar ons ik.

Toch is het zalig.

Stervende aan ons zelve, genieten wij den troost, de hulp, de invloeden, de zalving, het licht des Heiligen Geestes.

En terwijl wij ervaren, dat het zalig is, niets te wezen in ons eigen oog voor God; dat iedere neerlaag voor God eene overwinning is, ontdekken wij, dat de Heere in zijne onuitsprekelijke ontferming, waar Hij ontleent, dubbel wedergeeft, en het gezet zijn op de eere zijns Naams rijkelijk uit zijne genadevolheid loont.

De munt heeft ook eene keerzijde. De aldus stervenden leven.

Ontvangen genade en eere.

Worden aangewezen als beminden Gods.

Zijn lichten op een kandelaar.

Zijn bestemd tot het koningschap, koningen en priesters.

Heil den zondaar, die de tollenaarsbede leerde bidden; die niet wenscht te offeren aan zijn garen, noch te rooken aan zijne netten; die steeds van zijne geestelijke armoede overtuigd, als een arme van geest smeeingen spreekt; die steeds meer wenscht ontledigd te worden van al het zijne, en in het zalig worden uit genade enkel en alleen door de kruisverdiensten van Christus steeds meer dierbaarheid ziet; die het: »alle roem is uitgesloten!» steeds beter leert beamen.

Ja, heil dien zondaar, hier is zijn weg veilig, en straks vereenigt hij

zijne accoorden met de hallels der hemelingen.

Niemand schrijve aan zichzelf toe, wat de Heere hem schonk. De dag der kleine dingen worde niet veracht. Niemand zoek eenige voorwaarde in zichzelf. *Genade* voert heerschappij op den weg naar den hemel, van het begin tot het einde.

Niemand verlieze zijne diepe, voortdurende afhankelijkheid van den Heere uit het oog. *Het is al te maal offeren aan zijn garen en rooken aan zijne netten.*

Eens worden wij er volkomen en voor eeuwig van verlost. Dan klinkt langs de stranden der eeuwigheid en de straten van het Nieuwe Jeruzalem het lied ter eere van Hem, uit wien, en door wien en tot wien alle dingen zijn.

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

VIII.

WINSTE DOEN MET HET ONVOLMAAKTE.

Ni t alle leden der gemeente zijn pilaren van den tempel; dezulken maken zelfs doorgaande slechts eene kleine minderheid uit. In een tempel zijn, bij de vele steenen vergeleken, trouwens slechts weinige pijlers. Het verwondere ons dan niet, dat het in de gemeente niet anders is.

Wie meent, dat hij zijnen voet in een paradijs zet, als hij zich tot de gemeente van Christus voegt, zal binnen korten tijd zich ontnuchterd zien. Er is veel in de kerk, dat ons tegenvalt. Wij spreken nog niet eens van het gezelschap der geveinsden, die in de kerk onder de goeden vermengd zijn, noch van de vele doode takken, die aan den boom worden gevonden.

Wij hebben alleen het oog op wezenlijke Christenen. Welnu, hoevelen onder deze, aan wie niet weinig te verdragen valt! Zullen wij ze noemen? Er zijn onvaste broeders, die telkens afgevoerd worden van de eenvoudigheid des geloofs, of afgetrokken door de begeerlijken des vleeschs. Er zijn vitachtige broeders, wie wij het bijna nooit naar den zin kunnen maken; wantrouwende broeders, die ons nimmer hun hart schenken; ondankbare broeders, die schijnen te meenen dat wij er hun dank voor schuldig zijn, dat zij zich van ons laten dienen; onhebbelijke broeders, wier gemis aan wat rein en lieflijk is, ons tegen hun gezelschap opzien doet; zwakke broeders, die wij ergeren, eer wij het weten, zoodat zij ons noodzaken met de uiterste bedachtzaamheid te wandelen, willen wij hen niet kwetsen; andersdenkende broeders, bij wie, in tegenspraak zich uitend, verschil van meening te verdragen valt . . . moet de lijst nog langer gemaakt? Er is nog plaats op. Plaats ook voor onszelven, om er de gebreken op te zetten, die wij zelve verraden te hebben in de moeite, die het ons kost, om ze in anderen te verdragen; want de mensch verdraagt in den naaste niets moeilijker dan het beeld van zijne eigene gebreken.

Nu is het ook hier de gemakkelijkste weg, om den tot een last geworden broeder van den schouder te werpen. Zoo doen de meesten. De gemakkelijkste wegen worden het meest bezocht; steile wegen worden gemeden. Men trekt zich van de broeders terug, en maakt dit goed met er op te wijzen, dat deze broeders ons niet stichten, maar eer stoornis brengen in ons verborgen leven, en onze geestelijke genietingen verstoren. En ja, ook hierin ligt iets waars. Er zijn oogenblikken van heilige verheffing des geestes, waarin wij, om door meer teedere geesten niet in onze gemeenschap met het heilige gestoord te worden, wel doen met ons eene wijle van hen terug te trekken. Naar den berg der verheerlijking nam Jezus slechts drie der zijnen mede; soms zelfs liet Hij ze allen achter en wilde Hij alleen zijn. Maar wat als uitzondering gelden mag, mag nog niet gelden als regel.

Nooit vatte de waan bij ons post, al ware het ons eene winste, zoo er in de gemeente geene moeilijke te verdragen broeders waren. Aangenamer, ja, dat zou het zijn, maar nuttiger niet.

Om dit in te zien bedenke men, dat wij in dit leven als zoovele scholieren zijn, die ons hebben te oefenen in de deugden van het koninkrijk der hemelen. Nu zijn er onder deze deugden sommige, die alleen hier op aarde beoefend kunnen worden. De hemel zou eene ongeschikte oefenschool zijn, voor wie de deugd der verdraagzaamheid aanleeren wilde. Wat toch viel aan volmaakten te verdragen? De liefde kan alleen hier op aarde de zege behalen, die haar in de toekomstige eeuw hare kroon toebrengt. Wij kunnen er zeker van zijn, dat wij ons zelve den pas afsnijden om in de liefde gelouterd en geworteld te worden, als wij ons aan den min lieflijken broeder onttrekken.

Het kan zijn, dat ons innerlijk leven dan kalmer verloopt, en er minder stoornissen intreden in onze geestelijke genietingen, maar wij vergissen ons, als wij in dezen weg meenen te groeien in de genade. Integendeel blijven wij in dezen weg ongeoeffende kinderkeus. Alleen dan, als wij in plaats van zelf ons wege te kiezen in de wegen wandelen, die God voor ons opent, handelen wij in het belang van ons geestelijk leven.

Dat God ons te midden van zieken en ellendigen eene plaats geeft, dient tevens om ons recht nederig te houden, misschien wel te maken.

Wij loopen gevaar om te denken, dat wij treffelijker gezelschap waardig zijn dan dat, waarin wij ons bevinden. Als God ons reeds nu wandelingen onder de engelen gaf, zou niet nederigheid eene misschien al te zware proef te doorstaan hebben. Daarom doet de Heere dit niet. Integendeel houdt Hij ons hart in de laagte, door ons onder één dak te laten wonen met menschen, die ons geene reden geven, om ons op hun gezelschap te verheffen.

Integendeel dient onze verbintenis met hen om ons gelegenheid te geven tot het maken van vordering in de nederigheid des harten.

De gebreken der broeders zijn als een spiegel, die ons voorgoedhouden wordt, opdat wij er ons eigen beeld in al zijne afzichtelijkheid in zouden zien.

Of zijn wij misschien al zoo vergoedvorderd, dat er geene gebreken aan ons zijn?

De gebreken der broeders dienen om ons kennis te laten maken met de armoede van onze liefde tot de broeders.

Of zijn wij misschien reeds volmaakt in de liefde, die den broeder verdraagt, en zich zijner aanneemt, om hem tegelijk met ons zelve te behouden?

Ach! juist in het verkeer met de ellendigen der kudde komt het uit, dat de farizeer nog niet dood in ons is. Als wij engelen zagen, zouden wij uitroepen: onrein, onrein. Wat een nederig mensch! zou van ons zeggen, wie ons zoo hoorde spreken. Niet te haastig, mijn vriend! Eerst dan komt het uit, of ik waarlijk vernederd ben, als men een tollenaar naast mij plaatst. Ach, wie gevoelt dan den farizeër met zijn: ik dank u o God, dat ik niet ben gelijk deze — in zich? Welnu, zoolang wij nog niet zoo diep gedaald zijn als Paulus, die van zich zeide: ik ben, let wel, hij zegt niet: ik was, maar ik ben de voornaamste der zondaren, zij het ons goed, dat ons in het gezelschap der min geestelijke en min aangename broeders een toetssteen gelaten wordt, om er den graad onzer nederigheid aan te beproeven.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Was er steeds te klagen over de wijze, waarop Engeland de telegraphische berichten over den toestand in Zuid-Afrika snoeit, het werd er dezer dagen niet beter op toen het bericht werd verspreid, dat Buller weer de Tugela zou zijn overgetrokken, maar geen berichten zou geven alvorens hij Ladysmith zou hebben ontzet. »Hij had reeds de sleutel tot de stad in de hand.» Indien dat zoo ware, bleven wij zoolang zonder enig bericht totdat de poging zou gelukt zijn . . .

Naar het schijnt is echter dat bericht niets anders geweest dan een luchtartige poging om, terwijl het parlement in Londen nog redekevelde over de oorzaken en den gang van den oorlog, te voorkomen dat er nog meer stof aan de oppositie gegeven werd tot bestrijding der Regering. Toch zal het debat in 't Lagerhuis, indien 't niet bijzonder verandert, geen de minste vrucht afwerpen tot een spoedige en rechtvaardige beëindiging van den oorlog. Slechts de leren keuren den oorlog onvoorwaardelijk af en willen er dadelijk een einde aan gemaakt zien. En onder de liberalen zijn nog niet eens allen met het eerste het eens, terwijl niet weinigen hunner zelfs met de Regering en hare aanhangers roepen: »den oorlog doorzetten totdat het den Boeren onmogelijk zal zijn de doorwerking van Englands suprematie in Z.-Afrika tegen te staan!» Geen wonder dat nu Chamberlain, de Min. van Koloniën, aan wien de oorlog toch naar de meening van vele leden, is te wijten, zonder in de rede gevallen te worden in hoofdzaak kon zeggen »dat hij niet geloofde dat het land in gevaar is. Het land verlangt slechts zeer sterk, dat elke spier zal ingespannen worden om den oorlog tot een goed einde te brengen. De houding van het geheele land is bewonderenswaardig, doch het land heeft getoond, dat het van ons allen verwacht, dat wij een van zijn willen samenwerken.

Waar werkelijk kan gezegd worden, dat de oorlogstoebereidselen onvoldoende waren, was dat te wijten aan het feit, dat de Regering op vrede hoopte. Zij was besloten dien niet in gevaar te brengen. Niemand kan haar verwijten, dat zij den oorlog wenschte. Al erkent zij ook de moeilijkheden, waarin de Kaapsche Hollanders zich bevonden.

Hun loyanteit was meer dan een gewone wegens de banden, die hen aan Englands vijanden bonden, doch ook de positie der loyale Britsche onderdanen moest in aanmerking worden genomen.» En voorts zeide hij:

De oorlog is rechtvaardig, noodzakelijk en billijk. Het amendement (der liberalen) is te betreuren, omdat het twijfel wekt aan de eensgezindheid van het land. Over de

voorwaarden van een regeling te spreken, is thans voorbarig, maar de Regeering is het in hoofdzaak eens met den heer Grey: „Voor zoover het aan ons ligt, zal er geen tweede Majuba zijn!” (toejuiching).

Nooit weder zullen de Boeren een vesting kunnen oprichten in het hart van Zuid-Afrika, waaruit zich rassenhaat en vijandschap verbreiden.

Nooit weder zullen zij de Britsche suprematie in gevaar brengen en de Engelschen behandelen alsof zij tot een minder ras behoorden.

Het volk heeft nu beproevingen en nederlagen doorstaan. Elke nederlaag was een aansporing tot grootere vaderlandslievende offers. De prachtige spontane loyaliteit der koloniën is geen geringe vergoeding voor het lijden van den oorlog.

Wij zijn den koloniën dank verschuldigd voor haar zedelijken en stoffelijken steun, dien zij ons niet zouden gegeven hebben in een zaak die niet recht en billijk was”....

Hoe weinig heeft men, belaat, toch in Engeland geleerd ondanks de vele en ernstige slagen die men reeds van de Burgers ontving!

„Geen tweede Majuba.” En dat roept een minister uit, onder toejuiching, terwijl, trots alle snoevende verzekering en ondanks de neerlaag van Colenso, nu toch van lieverlede duidelijk is geworden, dat de neerlaag bij Spionkop daarna nog een grooter Majuba was voor Engeland. Immers de verschillende lijsten, door het Dep. van oorlog gepubliceerd, geven bij elkaar aan dat de tweede poging van Buller om Ladysmith te ontzetten hen is komen te staan op 1744 man. Daaronder zijn van de officieren 34 gesneuveld, 55 gewond en 6 vermist; aan onderofficieren en manschappen 217 gedood, 1115 gewond en 317 vermist. Maar de verliezen in het gevecht bij Colenso op 15 December waren 1114 man. Rekenen men hierbij ook nog die in kleinere gevechten geleden, dan komt men tot de slotsom, dat alleen de pogingen om Ladysmith te ontzetten, Engeland tot nu toe 3000 man gekost hebben.

Waarlijk geen kleinigheid en dat voor een oorlog waarvan de liberale Unionist, Courtney, in het parlement eergisteren terecht zeide: Ik geef toe, dat de oorlog onvermijdelijk was, ... maar alleen, omdat hij, Chamberlain, aan het hoofd stond van het Ministerie van koloniën. Een ander man daar, — en er was geen oorlog geweest. Het zijn Kruger, Steyn en Hofmeyr geweest, die met alle macht den vrede hebben trachten te bewaren. Chamberlain heeft hem onmogelijk gemaakt.”

Intusschen is der liberalen motie verworpen met 352 tegen 139 stemmen.... Dat komt van die onbegrijpelijke halfheid als gevolg van het zien naar de oogen van de hofkijker! Wat de oorlog zelf betreft, blijft generaal Roberts seinen, dat de toestand onveranderd is en 't Ministerie van oorlog verzekeren, dat Buller niet de Tugela ten 3de male is overgetrokken. En wij gelooven dit gaarne. Zijn neerlaag was te ernstig en de Boeren te waakzaam om zoo maar zonder slag of stoot, gelijk het bericht luidde, toe te laten dat Buller rechtstreeks voor de deur van Ladysmith kwam te staan. De sleutel er van had hij leeren kennen, op papier althans, maar haar te gebruiken tot ontzet is iets anders! Een staaltje ter illustrering uit hetgeen Oostwaarts van Colenso voorviel. Nauw was Zaterdag het volgende bericht ontvangen:

„De colonne, die in het begin van Januari door Buller op geheimzinnige wijze door Zoeloland gezonden werd, bereikte de noordelijke strek.

Het contingent is samengesteld uit koloniën, die het land goed kennen; alles gaat goed, wat dien kant betreft — of uit het „Boeren hoofdlager” wordt gesind:

„Assistent-kommandant Ferreira van het district Vrijheid, heeft bij Nqutu aan de nooedgegrens van Zoeloland 11 blanken en 34 kleurlingen, bereden en gewapende Engelsche politie, gevangen genomen en legde beslag op al de paarden, 340 geweren en een aanzienlijke hoeveelheid ammunitie. Deze politie deed een verkenning in de richting van het district Vrijheid. De gevangenen zijn naar Pretoria gestuurd. Men ziet zelfs zoo een in alle stilte te midden van de buitengewone oorlogsdruchte aan de Tugela, ondernemen verre flank aanval, mislukt reeds aan de grenzen. Die Burgers zijn toch zoo wakker en — de Heere is kennelijk met hen!

Want ook elders in 't Zuiden en Westen van den Vrijstaat blijven zij den toestand beheerschen en kunnen de Engelschen evenmin vooruit komen. Want ook de poging van Macdonald om bij de Modderivier Westwaarts naar Kimberly door te dringen, mislukte terstond. Doch in 't Zuiden zoeken zij zich krachtig daar te versterken en de Burgers te noodzaken over de Oranjerivier terug te trekken. Doch, ook dezen ontvingen versterkingen en trekken als nog geen voet terug. Stormberg's en Colesberg's hoogten zijn nog immer in hunne macht, en vandaar blijven zij den Engelschen een krachtig „balt!” toeroepen.

Intusschen blijft allerwege in Europa en N.-Amerika de sympathie voor hen toenemen en komen er teekenen in Egypte en van de zijde van Rusland aan de grenzen van Afganistan, die in Engeland onrust verwekken.

Toch verwachten wij vooralsnog van een en ander heel weinig voor de Republieken in Z.-Afrika.

NOORDTJ.

Buitenlandsche Kerken.

De bekende prediker Moody is 22 Dec. in den ouderdom van 62 jaren te Chicago overleden. Hij was in 1837 te Northfield geboren. Toen hij vier jaar was, verloor hij zijn vader. Als knaap stond hij bij vele van zijne medescholieren ten achter, wijl hij weinig lust tot leeren had. Op 16-jarigen leeftijd werd hij bediende in een schoenwinkel van zijn

oom te Boston. Daar werkte de H. Geest aan zijn hart, zoodat hij zijn verloren toestand leerde kennen en zich aan den Heere Jezus overgaf. Sedert was de begeerte in zijne ziel, om voor den Heere te arbeiden en zondaren op Jezus te wijzen.

Hij werd lid van de Congregationalistenkerk, nam deel aan de verschillende godsdienstige bijeenkomsten en bidstonden en begon in het openbaar te spreken. Dit beviel door zijn onbeschaafd optreden zoo weinig, dat hem de raad gegeven werd, niet meer op te treden. Men zeide hem zelfs, dat hij den Heere beter dienen kon door zwijgen dan door spreken. Hij liet zich echter niet terughouden en tegen aller verwachting in werd hij een prediker, die in de harten zijner talrijke hoorders de diepste snaren deed trillen.

Van Boston ging hij naar New-York en vandaar naar Chicago. Daar had hij weldra zoo veel geld bespaard, dat hij vier banken in de kerk huurde en jongens en meisjes, na ze van de straat geroepen te hebben, onderwees. Hun getal groeide spoedig zoo zeer aan, dat hij een huis in een van de slechtste buurten der stad huurde; binnen een half jaar was het getal leerlingen reeds tot 350 geklommen en na verloop van een jaar telde hij er reeds 630.

In 1860 waren zijne werkzaamheden zoo uitgebreid, dat hij ophouden moest winkelbediende te zijn en zich geheel aan den evangelisatie-arbeid wijdde. In het volgende jaar, toen de burgeroorlog tusschen de Noordelijke en Zuidelijke staten uitbrak, werkte hij onder de soldaten.

In 1865 werd hij gekozen tot president van de Christelijke Jongelings-vereeniging en kort daarna werd de Farwell Hall voor deze vereeniging gebouwd. Hij had nu reeds zoovele vrienden ook onder de welgestelde Christenen gevonden, dat het hem zelden aan geld ontbrak, om zijne steeds uitbreidende godsdienstige filantropische werkzaamheden uit te voeren. In dat alles toonde hij ook een organiseerend talent te bezitten. Van hem wordt gezegd, dat hijzelf geen noot kon zingen en toch wist hij een uimemende Christelijke Zang-vereeniging in het leven te roepen, waardoor hij met den beroemden zanger Sankey in aanraking kwam.

In 1867 ondernam hij zijn eerste zendingsreis, waarbij hij echter niet voorspoedig was. Twee jaren later begon hij den evangelisatie-arbeid in zijn geboorteplaats Northfield, vooral onder de gevangenen. In 1873 ging hij voor de tweede maal een zendingsreis doen en nu in gezelschap van Sankey. Hij bezocht toen Engeland en Schotland, waar hij veel vrucht op zijn arbeid vond, vooral te Oxford en Edinburg onder de studenten, te Manchester en Leeds onder de fabrieksarbeiders en te Liverpool onder de zeelieden.

In 1881 stichtte hij een school voor meisjes te Northfield en een te Mount Hermon 1½ uur van daar voor jongens, beide met het doel om hen voor den evangelisatie- en filantropischen arbeid voor te bereiden. In dienzelven tijd werd ook het Bijbel-Instituut te Chicago opgericht, waar evenals te Northfield tal van voornamen mannen uit Amerika en Engeland onderwijs geven.

Moody gaf zelf geen onderwijs. Doch hij wist altijd de rechte mannen te vinden. Honderden jongelingen en jongedochters, ook mannen en vrouwen zijn door zijne bemiddeling onderwezen en uitgegaan als predikers, evangelisten, zendingen en behulpssels naar alle deelen der wereld, om het evangelie der zaligheid te verkondigen aan naam-Christenen en Heidenen.

Allen geven Moody getuigenis, dat hij een man des geloofs was, die door liefde tot God en de naasten gedrongen werd te arbeiden onvermoeid en onversnaagd tot heil van zondaren; in wien niet alleen Amerika maar de wereld een schat bezeten heeft, maar nu in zijn dood een groot verlies lijdt. Men heeft hem „den apostel der 19e eeuw” genoemd.

In geheel de Christelijke pers, in en buiten Amerika, wordt een woord ter zijner gedachtenis gegeven. Allen getuigen, dat hij een groot man was, een man met singuliere gaven in den vollen zin des woords; een man des geloofs en des gebeds, die meer dan eenig ander de reactie tegen de ongehooftheit van onzen tijd in het leven heeft geroepen; onder wiens dienst duizenden tot den Heere bekeerde zijn; die zielen zoekt te winnen voor Jezus en die in ijver en zelfopoffering, in overgave en toewijding aan den Heere en zijn dienst een navolgingswaardig voorbeeld gegeven heeft.

Hij zocht zijne kracht in de oude machtige fundamentele waarheden der Schrift. Hij schudde Gods volk wakker en greep door de wakker geschudde Christenen de onbekeerden aan.

De opbrengst zijner boeken en geschriften, die in de duizenden loopt, heeft hij besteed aan zijne stichtingen, vooral aan de scholen in Northfield en te Mount Hermon. Kort voor zijn dood zeide hij tot zijne kinderen: „Ik heb niet getracht u geld na te laten, maar veel eer werk.”

Hij stierf, gelijk hij geleefd heeft, in helder en blijmoedig geloof; zijne laatste woorden waren: „De aarde verdwijnt uit mijn oog en de hemel opent zich. God roept mij.”

Een droevig verschijnsel in de Presbyt. kerk in N.-Amerika. Dr. Mc. Giffert, prof. aan het „Union Theological Seminary” der Presb. kerk te New-York, van wiens bestrijding der waarheid wij voor eenige maanden het een en ander mededeelden en tevens van de behandeling zijner zaak op de kerkelijke vergadering, is gehandhaafd.

De laatste Gen. Assembly had aan de Presbiterie van New-York opgedragen de zaak van dezen Professor te behandelen. Deze heeft dit in hare vergadering in December gedaan en op zulk een manier, dat hare handeling terecht eene grove knoeierij genoemd is. Er werd een stuk ingediend, waarin met aanhalingen uit de geschriften van Prof. Mc. Giffert vooral uit zijn werk „de Geschiedenis van het Christendom in

den Apostolischen tijd” werd aangetoond dat hij in besliste tegenspraak is met de daadzaken der H. Schrift, zoodat die door de Presb. kerk worden opgevat en verklaard. Met dit oordeel stemde de meerderheid van de Presbiterie in.

De bewering van den professor, dat men hem niet goed begreep en dat hij het eens was met de bijbelnisschriften der kerk, werd door de Presbiterie nog als onwaar afgewezen door er op te wijzen, dat hij schrijft: dat het H. Avondmaal niet door Christus zelf is ingesteld; dat noch het derde Evangelie, noch de Handelingen der Apostelen door Lukas geschreven zijn, maar door een onbekende 100 jaren na den dood van Paulus; dat Jezus met het gelooven in en het aannemen van Hem niet doelt op zijn persoon maar op zijn boodschap.

Er waren dus bewijzen genoeg om hem verder te behandelen en toch besloot men, hem ongemoeid te laten, omdat hij plechtig verklaard heeft, vast te houden aan „de Standards der kerk,” en omdat het met het oog op den vrede der kerk en op de zuiverheid der leer niet noodig was, om een vonnis te vellen wegens ketterij.

Eene Classis, die alzoo handelt, maakt zich schuldig voor God en de kerk; hare zwakheid zal der waarheid meer afbreuk doen dan de beweringen van den ketterischen professor, want zij geeft hem vrijheid om de aanstaande leeraars der kerk zijne moderne leerings in te prenten.

Bespottelijk maakt deze kerkelijke vergadering zich zelfs, want als een reden waarom men met den dwaalleeraar niet verder durfde gaan, werd ook nog opgegeven, dat dit onedelg kon werken op de groote opwekking, die men dezen winter in de kerk verwachtte. Vreemd klinkt het, dat men een opwekking verwacht, maar onbegrijpelijk, dat men die verwacht, terwijl men de leugen vrij spel geeft, ja erger nog, dat men vrees een geestelijke opwekking tegen te gaan, als men de verwerpers der waarheid naar den eisch van Gods Woord behandelt. Om den vrede in de kerk te bewaren en eene opwekking niet te weren moet de ketterij geduld worden. Het staat met de Presbyteriaansche kerk droevig.

SCHOLTEN.

DINGAAN'S-DAG.

Deze historische dag, 16 December 1838, werd naar aanleiding van den nieuwen worstelstrijd der Zuid-Afrikaansche stamverwanten met de Engelschen, op en om dezelfde terreinen, weder in herinnering gebracht. Hij wijst terug op de vreeselijke en onmenselijke wredeheden, die dit arm verdreven volk, steeds gejaagd als veldhoenders op de bergen, heeft geleden.

Geleden, niet alleen door barbaarsche slachters van Heidenen, waarin vrouwen noch zwakken, grijsaards noch kinderen ontzien werden, maar die ook begonnen en gejaagd gingen met de verraderlijkste ontrouw als van den Zoeloe-koning Dingaan. Hoe is 't mogelijk, dat zó iets, dat zulke martelingen, van eigen bloedverwanten, kunnen beleefd en aangezien worden, zonder te bezijken, moet men vragen. En toch het is alles ondervonden, geduld en geleden, om een rustig vaderland te kunnen hebben.

Treffend is het echter bij de herlezing der geschiedenis der Hollandse Afrikanen, en beschamend voor ons Nederlanders Christenen in rust en vrede levende, hoe dat ook toen, ondanks die beproevingen, nimmer zijn God uit het oog verloor. Hoe het telkens den strijd biddende begon, voortzette en besloot, en de daden des Heeren, bij uitdrijving en verlossing van de vijanden, bleef herdenken en ze van de vaderen tot de kinderen in volgende geslachten in gedachtenis hield. Bij de voorbereiding tot dien strijd tegen Dingaan was hun dit allereerst een volkszaak.

„Wij moeten het van den Heere smeeken, dat Hij met ons moet gaan, zoodat met Mozes en met Jozua. Als de Heere niet met ons is, dan gaan wij gewis verloren,” — zeide Gilierts, toen zij plan maakten, tegen den Kaffer om zijn verraad en moorden op te trekken. „Zoodat de Bijbelheiligen gedaan hebben, — sprak daarop Pretorius — moeten wij den Heere eene belofte doen, dat, als Hij ons de overwinning over onzen vijand zal geven, wij dien dag als een Sabbath, elk jaar zullen heiligen.”

En Gilierts antwoordde weer: „Goed, maar denkt er aan, wat David zegt: Doet geloften en betaalt ze den Heere! Het is beter, dat gij niet belooft, dan uwe beloften niet houdt. God is een jaloeersch God, en ik ben bevreesd, dat wij den bestemden dag zullen verwaarloosen en dan met dubbele slagen worden geslagen.

„Enkele personen kunnen hierover ook niet beslissen, wij moeten het gehele volk raadplegen.”

En dit geschiedde ook.

In de plechtige godsdienstoefening, die den 7 December 1838 op verzoek van Pretorius door Gilierts geleid werd, sprak deze toen, op den kanonwagen staande, het kommando van 407 man en 157 wagens, — die moesten optrekken tegen 12000 Kaffers, gewapend met assegaaien en zware en scherpe stokken, instrumenten, waarmee wij schadelijk gedierde dooden, dat wij niet aanraken willen uit afschuw — aldus aan: „Mijne broeders en landgenooten hier staan wij thans op dit oogenblik voor een heilig God van hemel en aarde, om een belofte te doen, dat als Hij met zijne bescherming met ons wezen zal en onzen vijand in onze handen geven, dat wij hem overwinnen, dien dag en dien datum elk jaar, als een dankdag, zoo als een Sabbath tot zijne eere zullen doorbrengen. En dat wij het ook aan onze kinderen zullen zeggen, dat zij er met ons in moeten deelen, tot gedachtenis ook voor opkomende geslachten. Want de eere van God zal er door verheerlijkt worden, dat Hem de roem en de eere van de overwinning worden gegeven.”

Na vervolgens eerst nog verzocht te hebben, dat ieder, die zich bezwaard gevoelde tot dit „verbond” toe te treden, zich zou verwij-

deren, besloot Gilierts de samenkomst met een krachtig gebid. Elken avond en elken Zondag werd dit „verbond” bij de gebruikelijke godsdienstige bijeenkomsten vernieuwd.

En de Heere verhoorde hen: 500 Boeren dooden en verjaagden 12000 Kaffers. Lang vóór de kerkklok, het was Zondag-voormiddag, de gemeente in de Kaapkolonie naar het bedehuis had geroepen, was de groote slag beslist en het Zoeloe-leger verslagen, welke overwinning werd voortgezet.

De Boeren schreven dit echter niet aan eigen beleid, of aan hun geweer, maar in de eerste plaats aan Gods macht, aan zijne Vaderlijke goedheid toe. De Vorst van het heid des Heeren had voor hen gestreden. Hun eerste werk was dan ook, vóór de zon weer achter Drakensberg verdween, den Heere te danken en de belofte te hernieuwen om dien dag, Dingsaansdag, als een Feest- en Zondag te vieren.

In de eerste jaren geschiedde dit dan ook geregeld. Na den nieuwen trek uit Natal, en de verspreiding der Boeren over het gebied, dat later in 1852 en 1854 de republieken Transvaal en Oranje-Vrijstaat uitmaakte, geraakte de openlijke viering echter wat in onbruik. Op de Algemeene Kerkvergadering der Ned. Gereformeerde kerk van Natal, in 1864, werd daarom op voorstel van Ds. P. Huët, predikant te Pieter-Maritzburg, ondersteund door Ds. F. Lion Cachet — gelijk deze zelf in „De worstelstrijd der Transvalers” vermeldde — besloten: dat de 16e December kerkelijk gevierd zou worden als een dankdag.

Toen Ds. F. Lion Cachet, predikant werd te Utrecht, in Transvaal aan de Buffelrivier, bezocht hij het stuk grond, waar het Laager der Boeren dien 16 Dec. gekampeerd had, en dat nu bij de plaats behoort van een zijner onderlingen, den heer J. W. de Jager. In overleg met elkander werd nu besloten den a.s. Dingsaansdag op deze plek zelf te vieren; dat 16 Dec. 1867 werkelijk plaats had, onder bijwoning van vele belangstellenden uit Natal en uit Transvaal. Er was een Laager van 40 à 50 wagens gevormd en de godsdienstoefening werd gehouden in een kerk van tenten tusschen de wagens opgeslagen.

Hoewel reeds 29 jaren geleden, was dit nog een zeer aandoenlijke stonde, bij de herinnering aan het lijden der mishandelenden en vermoorden hunner stam- en bloedverwanten, maar ook van blijdschap om 's Heeren hulpe.

Na afloop der morgen-godsdienstoefening en een gemeenschappelijk maal werd midden op die plaats een groote hoop steenen opgericht tot een blijvend gedenkteken.

Er waren ook honderden Zoeloe's opgekomen, om te zien wat er gedaan werd door die witte menschen, en onder deze was een oude Kaffer, die toen ook den aanval op het Boeren-laager had helpen medemaken, maar nu hielp hij mede om steenen aan te dragen.

Op verzoek van Ds. F. Lion Cachet heeft zijn onderling de Jager het bedoelde stuk gronds toen afgestaan aan den Kerkraad der Ned. Geref. kerk te Utrecht, ten dienste van het gehele volk; opdat het niet in handen van Engelschen zou komen; en om, zoo mogelijk, hier later een kerk te bouwen. De wete van schenking moeten nog in het kerkelijk archief aldaar berusten.

Zoo brachten de Zuid-Afrikaansche broeders van alles God de ere toe, en achtten hunne eigene krachten geene, doch waren sterk in hun geloof.

Dat zij nog vele Eben-Haëzers in dezen onrechtvaardigen nieuwen oorlog — hun nu niet door Kaffers maar door een overmachtig Christelijke natie aangedaan, die onze stam- en geloofsverwanten altijd belagde, — mogen kunnen oprichten.

C. M.

De Engelsche Zending onder de Kaffers.

Dat de Engelsche zendingen onder de Kaffers in Zuid-Afrika ook niet onzijdig kunnen zijn, begrijpen wij, maar dat zij bij godsdienst-oefening of zendingen ook de politiek en den oorlog in mengen, bewijst, dat de Engelschen in beginsel de instemming en te gelegeren tijd de hulp der Kaffers niet zullen versmaaden; waarvan tot hun schande reeds berichten ingekomen zijn. Zie hier het feit.

Rev. W. Girdwood gaf in the *Missionary Record* der Vereen. Presb. kerk van Januari een verslag dd. 23 Oct. j.l. van zijn arbeid en van een godsdienstige samenkomst onder de Kaffers te Nyitvaha, vier uren rijsden van Tatura, waar hij door medewerking van het hoofd Mootama, zoon van Krelli, en zijn stam, de schuld van f 600 door algemeene bijdragen wilde afgedaan hebben van de kerk, die een jaar tevoren gebouwd was, volgens den wensch van de voornaamsten van den stam zelf. Dit zou plaats hebben na de eigenlijke godsdienst-oefening in een publieke meeting, waar de magistraat Mr. Thompson de leiding had.

Deze sprak toen eerst zeer vriendelijke woorden tot den Galeka-stam, omdat zij zoo druk vertegenwoordigd waren. Vervolgens begon de collecte en kwam elk, van hoofden en oudsten tot kinderen toe, in rye de tafel laags om wat in de offerbus te doen. Het hoofd Mootama gaf 4 pond en een Christen-Galeka een os van 4 pond geldswaarde. Een man riep, het geld in de bus stekende: „ik geef 2½ shilling namens de echtgenoot van den magistraat, en 2½ namens de vrouw van den zending.” (Konden de magistraat en de zending dit dan zelf niet doen?) In 't kort, in minder dan twee uren was de som bijeen.

Niet alleen de magistraat maar ook de politie-mannen gaven goede voorbeelden. Zelfs een politie-sergeant, die reeds veel gegeven had, won het in een edelen wedstrijd van Zambili, — om de laatste onbrekende 2½ shilling te geven, — onder een algemeen hoerah! der menigte.

Toen werd nog een dankgebed voor den zegen van den dag opgezonden door den zending-helper Zaze. En hierop gaf de magistraat de verzamelde menigte ten slotte: een kort verslag van de pasgeleden ingekomen tijdingen der welgeslaagde gevechten

van de Britsche legermacht op de Natalsche grenzen bij Glencoe, Talana en Elandslangte. Nadat toen drie hartelijke hoerahs waren uitgeroepen voor den magistraat en, met verdubbelde kracht, voor de goede Britsche Koningin, — ging het volk uiteen om het gereed gemaakte maal te gebruiken, daar voor deze gelegenheid een os en een aantal schapen geslacht waren.

Bij het te paard stijgen, zeide de magistraat nog, hoe hoog hij met deze meeting ingenomen was, want hij had nog nimmer zulk een groote vergadering van deze soort gezien en nooit was het volk zoo opgeruimd geweest.

Ik vertrouw — schrijft de zending ten slotte — dat deze dag lang in herinnering zal blijven, en het begin moge blijken te zijn van helderder dagen voor de rechte linie van Krelli. Met verheugd hart gingen Zaze en ik op onze reis huiswaarts; en onze paarden zelfs, in onze opgewekte gevoels deelen, brachten ons in het donker na een rit van vier uren zonder te verpozen naar huis.

Het geheel lijkt dus wel een beetje opzettelijk. Jammer, dat die paarden niet spreken konden, om het zelf te zeggen, wat ze gevoelden!

„L'Eglise Libre” schreef voor eenigen tijd over de afhellende richting naar Rome in de Anglicanische kerk en hoe het een droevig teeken is, dat een der hoofden dezer kerk, de aartsbisschop van Canterbury, broederlijke onderhandelingen voortzet met den patriarch van Constantinopel met 't oog op eene vereniging van de Grieksche-Russische en de Engelsche kerk. Men weet, dat de eerste in leer, instelling en hiërarchie bijna alles gemeen heeft met de Roomsche kerk. Haar nog meer ontarda afgoden- en beeldendienst en bijgeloof, haar verontachtzaming van opvoeding en verzorging der armen, en haar vervolgingsgeest zijn algemeen bekend. En ziet! op het laatste Anglicaansche congres werd elke gedachte van toenadering tot de van den staat onafhankelijke kerken met koelheid afgewezen, terwijl de Christenheid uit de verbarsterde z.g. orthodoxe kerk in het Oosten van Europa gaarne als bondgenoot zal begroet worden.

Het Congres der Orientalisten, vergaderd te Rome, heeft op voorstel van professor Kautsch van Halle de volgende resolutie aangenomen: „De Orientalisten, vergaderd te Rome in hun twaalfde internationaal Congres, achten het als hun plicht, om tegenover de jongstleden gebeurtenissen te verklaren, dat de beschuldiging, alsof het gebruik van Christenbloed voor godsdienstige doeleinden aan de belijders van den Joodschen godsdienst zou zijn voorgeschreven, of in hunne geschriften vermeld, een totale ongerijmdheid is, het einde der negentiende eeuw onwaardig.”

Mgr Kopp, kardinaal-aartsbisschop van Breslau, heeft aan den rabbijn Kahn, van Fulda in een brief hieromtrent geschreven. „Overeenkomstig uw uitgedrukte wensch, anzel ik niet u bij geschrifte de verklaring te herhalen, die ik reeds mondeling deed. Het geloof, dat Joden ooit Christenbloed gebruikt zouden hebben voor godsdienstige ceremonien heeft geen enkelen grond in den Joodschen godsdienst, noch in de geschiedenis der Joden. Een dergelijke beschuldiging, aan welke beweegreden die dan ook van den beginne aan moet toegeschreven worden, moet volstrektelijk tot de criminele of strafwaardige leugens gerekend worden.”

Pater Hyacinthe predikte 12 Nov. l.l. in een nationale Roomsche kerk te Genève. Zijn haar is wit geworden bericht men, zijn voorhoofd gerimpeld; zijn rug wat krom, hij draagt een bril en zijn stem heeft wat van haar metaalachtig geluid verloren. Maar hij munt nog altijd uit in schoone vinding en grootschen stijl, heeft een beschaafd en oprecht gemoed en een ruim en warm hart, hoewel zijn horizons wat vaag zijn. — Dit heeft zijn leven en toetogte dan ook bewezen, al hoorde men hem nooit spreken.

Zekere arme, oude vrouw, die tevens gebrekkig was door 't werken, stapte in een tram te New-York en gaf een stukje van 25 ct. aan den conducteur. Deze gaf haar hiervan twee 10-cts-stukjes terug. De arme vrouw liet er echter een van vallen, en kon 't niet wedervinden. Een heer, die tegenover haar zat, stak de hand in den zak, stond op, en bukte om de vrouw te helpen zoeken. „Ha, hier is het!” zeide hij, nadat hij iets van den vloer scheen opgeraapt te hebben en dit de vrouw gaf. Hij gaf echter, wat hij uit zijn eigen zak genomen had en verliet toen haastig de tram. De vrouw zag echter spoedig, dat zij geen 10-cts-stukje maar een goudstuk van 5 dollars gekregen had, en vroeg toen den conducteur, of hij bij vergissing haar dit in plaats van 10 cts gegeven had: — „Ik heb mij niet vergist!” zeide deze. — En een der passagiers zeide tot de vrouw: „Er heeft ook geen abus plaats gehad. Dit is eene van de manieren, waarop deze weldoener, die in New-York genoeg bekend is, veel nut sticht.”

De voorzitter Pasgurand van de commissie tot verspreiding van Hebreeuwsche N. Testamenten deelde onlangs aan den zending onder de Joden, John Wilkinson in Londen, het volgende geval mede. Een groep invloedrijke Joden was bij elkaar gekomen, om de bewijzen voor en tegen Jezus van Nazareth na te gaan en vooral het doofvrouws tegegen den Zaligmaker opnieuw te onderzoeken. Na ernstige en zooveel mogelijk onbevooroordeelde studie der feiten, kwam dit gezelschap tot het wetenschappelijk besluit: „Dat de kruisiging van Jezus van Nazareth door het Joodsche volk en zijne overheid een rechterlijke moord was op Gods Gezalfde gepleegd.”

De heer Legrain, voorzitter van de Unie der anti-alkoholische vereenigingen, heeft den minister van koophandel machtiging gevraagd om in de wachtkamers der post- en telegraafkantoren hare aanplakbiljetten tegen den sterken drank te mogen hangen. Daartoe is verlof verleend. Dit is ook niet de eerste maal, dat de heer Millerand bewijzen geeft van zijn ingenomenheid met den strijd tegen drankmisbruik.

De predikant Christoffel Blumhardt, directeur van de welbekende Stichting-Boll in Wurtemberg, en zoon van den stichter dezer instelling, heeft zich verklaard lid te zijn van de democratisch-socialistische partij in Duitschland. Het verwekt nog al opzien, nu een predikant zich bij de oppositie-partij voegt.

Wij vernemen, dat de heer H. J. Heida Es., Candidaat aan de Theol. School, geslaagd is in zijn praeparatoir examen voor de Classis Heerenveen. ZED's adres is te Kampen.

Ook zijn met goed gevolg praeparatoir geëxamineerd door de Classis Warfum de Candidaten: S. Idema, adres te Oosternieland (Gr.) en A. Terpstra, adres te Uithuizen.

Den 27en Januari j.l. werd te Leeuwarden de 5e Algemeene Vergadering gehouden van den Bond van Chr. Harmonie- en Fanfare-korpsen in Friesland. Uit het verslag van den 1sten Secretaris, den heer A. H. van Dijk te Koudum, bleek, dat thans 34 korpsen met 545 werkende leden tot dezen Bond behooren, welke getallen nog grooter zullen worden.

Ter vergadering waren ook twee afgevaardigden uit Groningen, in welke provincie eveneens een Bond in uitzicht is.

Het Bestuur nam op zich in andere provincien de oprichting van provinciale Bonden te bevorderen, teneinde langzamerhand te geraken tot een Nederlandschen Bond van Christelijke korpsen.

Ook werd nog besloten een Bondsmaarsch te laten componeren, terwijl Joure werd aangewezen als plaats, waar dit jaar de Feestelijke Bijeenkomst zal gehouden worden.

De Kindererf, 13e Jaarg., Februari-afl. 1900 wordt ons ter vermelding toegezonden door den Uitgever T. Slagter te Kollum. Wij hebben reeds uitgebreide beoordeeling moeten weigeren. Dat was om onze beperkte ruimte voor boeken-vermelding enz. Niet om den inhoud. Wij herhalen, dat dit „Geillustreerd Christelijk Tijdschrift voor de Jeugd” een maandschrift, dat halfjaarlijks slechts 87 cent franco p. p. kost, en 24 bladz. klein-octaf in 2 kolommen draks levert, zijn abonneenten een goeden, degelijken inhoud geeft, voor de jeugd en ook wel voor ouderen geschikt. Het komt het naast aan het tijdschrift veler van Ds. J. de Liefde „Boer en burger” en „de Gids der Jeugd.” Deze afl. bevat: Vrijheid, Gelijheid en Broederschap, door G. van As; een toneel uit den Napoleontischen tijd met illustratie. Tien jaren onder de roovers, door A. Bergsma, 2e hst. De gelukkige koopman door W. G. Aldershoff. Het steenen kruis of de bevezene schuld, door A. de Jong. In de vacante door A. Bergsma. Een uwen vader en uwe moeder, door D. Veltman. Elia op den Karmel door J. Schouten. En ten slotte eenige opgaven en raadsels, meest Bijbelsche. Genoeg dus om ter aanbeveling een denkbeeld van den inhoud te geven.

M. d. R.! Mogen wij voor ditmaal in onze Bazuin het volgende nog verantwoorden?

Ontvangen van het bestuur der Geref. Zondagsschool-vereeniging van H. Jer. de Vries te Warns f 6,20; van M. Steigenga te Gaast bij Makkum, een partijje oude preeken en boeken, benevens 1100 Traktanten (nieuwe) van Filippus; van den heer L. Onvlee, hoofd der Christelijke school te Baarn, door de kinderen der school bijeengebracht f 11,30.

Wij zeggen den heer Onvlee voor zulk een bemoeiing en ook al de kinderen hartelijk dank, voor zulk een arbeid aan de armen in den Zuid-Oosthoek bewezen.

Van de Jongedochters-vereeniging te Vlaardingen nog ontvangen: 4 lakens, 3 hemden, 3 groote broeken en 3 kleine broekjes. Voor alles onzen hartelijken dank en verder aanbevelen.

J. Wouda, Oranjesoud Heerenveen. 5 Febr. 1900.

Militair Tehuis te Kampen.

In hartelijken dank ontvangen van den Zusterkrans „ik was naakt en gij hebt mij gekleed” de som van f 8,66

Namens het Bestuur, H. v. Olst, Penningm.

Ingezonden.

„Ongehoof en Revolutie.”

M. de Red.! Prof. Fabius vestigt in „De Standaard” van 2 Februari 1900, de aandacht op mijne uitgave van „Ongehoof en Revolutie.”

Z.H.Gel. betwijfelt dat de uitgave succes zal hebben.

Hij stelde zich gerust en neme tevens de verzekering aan, dat de intekenners niet zullen teleurgesteld worden.

Zij zullen ontvangen niet de editie van 1847 maar die van 1868 en bovendien zullen, ten gerieve van de eenvoudige lezers, de in dit werk voorkomende citaten in vreemde talen in het Hollandsch worden overgezet.

Men late zich dus niet noodeloos onrustig maken.

Met dank voor de verleende plaatsruimte ben ik gaarne,

Ud. dn. dn., R. SLINGENBERG.

Hoogeveen, 2 Februari 1900.

ADVERTENTIEN.

Heden werd ons voorspoedig een MEISJE geboren.

E. BOSMAN.
E. BOSMAN—
KUURMAN.

VALTERMOND,
5 Februari 1900.

Bij dezen onzen dank aan allen, die ons hunne deelneming betuigden met het verlies onzer geliefde Dochter, Zuster en Behuwdzuster.

Uit aller naam,
C. J. BEUSEKAMP.

DEVENTER,
Febr. 1900

Vijfentwintig-jarige ambtsbediening.

Woensdag 14 Febr. hoopt D. V. onze geliefde Vader en Behuwdvader

Ds. A. LOOIS

den dag te herdenken, waarop hij voor 25 jaar de Evangelie-bediening aanvaardde.

De Heere, die zijn arbeid tot hiertoe zoo rijklijk zegende, schenke hem verder zijnen onmisbaren zegen.

Zijne dankbare Kinderen,

E. LOOIS.
P. LOOIS.
M. C. LOOIS—
EIJZBERG.

H. A. LOOIS.
P. S. LOOIS.

PERNIS,
6 Febr. 1900.

Heden overleed, zacht en kalm, in zijnen Heere en Heiland, onze geliefde Broeder

J. KNAPPERS.

Wij misgunnen hem de ruste niet, die hij binnen gegaan is, maar toch smart ons zijn heengaan.

Tal van jaren heeft hij met voorbeeldigen ijver het opzienersambt in de gemeente waargenomen.

Zijn arbeid blijft in liefelijk aandenken. Trooste de Heere zijne diep bedroefde kinderen.

Namens den Kerkeraad,
F. H. BOERSMA, Preses.

G. DIK, Scriba.

ZUIDBROEK,
28 Jan. 1900.

Na eene langdurige ziekte overleed heden, in de vaste hope des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder

Aaltje Petrus van der Werf,

in den ouderdom van 85 jaar en 8 maanden, sedert 1896 Wed. van HENDERICUS DE VRIES.

Uit aller naam,
R. VAN DELLEN.

BURUM,
28 Jan. 1900.

Algemeene kennisgeving.

Na een smartelijk doch geduldig lijden en na eene operatie in het ziekenhuis te Zwolle, overleed aldaar in den ouderdom van 57 jaren, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader

WILLEM VAN DEN BERG.

Zijn heengaan in de volle verzekering van het rijkdom van Christus te zijn, lenigt onze smart.

Namens zijne Moeder, Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen.

WED. W. V. D. BERG—
GEERTSEMA.

KAMPEN,
29 Jan. 1900.

Heden overleed, tot diepe droefheid van mij en mijne hoogbejaarde Ouders, mijn innig geliefde Echtgenoot en Schoonzoon

BOUKE TJEERDS GAASTRA,

in den ouderdom van bijna 64 jaren, na een smartelijk lijden van 4 weken.

Wed. B. T. GAASTRA—
C. C. v. d. WIELEN

en Famil.

WORKUM,
4 Febr. 1900

Heden overleed mijne dierbare Echtgenote en der Kinderen zorgd- en moeder

ROELFIEN SALOMONS,

in den gezegenden ouderdom van ruim 74 jaren, waarvan ik ruim 51 jaren met haar in een gelukkigen echt vereenigd mocht zijn.

Wij treuren over haar gemis, maar de zekerheid, dat zij de rust geniet, die er voor Gods volk overblijft, is ons tot rijken troost.

Mede namens mijne Kinderen,
W. S. SALOMONS.

GASSELTER-NIJVEEN,
31 Jan. 1900

Heden ontsiep zacht en kalm in haren Heere en Heiland, onze geliefde Echtgenote, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw

W. BROUWER—

ASSIES,
in den ouderdom van bijna een en zeventig jaar

Assen, Ds. M. BROUWER.

AMSTERDAM.

H. KOEKKOEK—
BROUWER.

T. H. KOEKKOEK.

's-HAGE,
Ds. R. K. BROUWER.

A. BROUWER—
BAKKER.

GRONINGEN,
M. BROUWER JR.

ZETTER,
J. KRAMER—
BROUWER.

DR. W. H. KRAMER.

HOOGVEEN,
G. BOSCH—
BERKMEIJER.

G. A. BOSCH.

ASSEN,
WILHELMINA H. J. BROUWER.

ASSEN,
2 Febr. 1900

In den ouderdom van bijna 85 jaren ontsiep heden, zacht en kalm, in haren Heiland, onze geliefde Moeder

ETTJE MEIJER,

Weduwe van den heer Hk. Nieuwhuis, in leven hoofdonderwijzer aan de Chr. Scholen te Wildervank, Appingedam, Sappemeer en Ommen.

KAMPEN,
Dr. W. H. NIEUWHUIS.

H. NIEUWHUIS—
RAVENHORST.

OMMEN,
H. W. NIEUWHUIS.

J. NIEUWHUIS—
CHRISTIAANZ.

URK,
H. T. NIEUWHUIS.

G. J. NIEUWHUIS—
GERITSSEN.

APeldoorn,
T. R. NIEUWHUIS.

URK,
6 Febr. 1900.

Eenige en algemeene kennisgeving

Met 1 Mei b. z. aan een BURGER MEISJE voor

HUISHOUDSTER

of ter assistentie G. G. goede getuigen, franco brieven Uitgever dezer.

Boekdrukkerij-
kantoorboekhandel.

Met primo Maart of April bestaat er in Friesland gelegenheid tot plaatsing van een net en goed ontwikkeld JONGMENSCH (extern.) Genegen een paar dagen per week te reizen.

Vakkennis en kennis der Nederl. taal vereischte.

Brieven letters A. L. aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

GEVRAAAGD tegen Mei a.s., een

BEKWAAM SMIDSKNECHT,

voorzien van goede getuigen, bij A. RIETBERG, Gedipl. Hoef-, Huis-, Landbouw- en Kachelsmederij te KAMPEN.

NIEUWE BRIEFKAARTEN,

met of zonder firma bedrukt, worden dagelijks franco verzonden voor f 2,25 per 1000, door

ZALSMAN te KAMPEN.

De uitgever van het oorspronkelijk Duitsch werk van:
FR. OEHNINGER,

Geschiedenis van het Christendom

bericht mij heden, dat er nu 30.000 exempl. van dit boek geplaatst zijn. In korten tijd dus een enorm succes, en ook te verwachten van een boek als dit is.

De Holland-che bewerking is dan ook warm aanbevolen door Prof. Dr. H. BAVINCK, Dr. A. J. TH. JONKER, Dr. L. LANDWEHR, Dr. H. M. VAN NES. Redactie: Het Oosten, de Nederlander, de Standaard, Ned. Dagblad, Geref. Kerk, Jongelingsbode enz. enz. enz.

Prijs van dit kostelijke werk, met 125 fraaie platen versierd en van ruim 500 bladz. slechts f 3,50 in linnen en f 3,90 in leder gebonden.

Uitgave van J. M. BREDÉE te Rotterdam.

TE KOOP

voor billijken prijs een zeer groote

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevragen onder motto „Helios” aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

GEBRUIKTE ORGELS,

zoo goed als nieuw, te koop.

Een Am. orgel met 7 reg. en kn. zw. voor f 80,— en een dito 2 spels voor f 90,— en een met 10 registers bijna nieuw voor f 100,— (kostte nieuw f 150,—) en eenige beschadigde doch overigens geheel nieuwe Sionsharpen, waarop een ieder zonder eenige muziekkennis direkt Psalmen, Gez., Chr. en Vaderl. liederen spelen kan, met 10 Cartous en alle toebehooren in plaats van f 12,50 voor f 9,50. Adres

J. PROPER,
Piano- en Orgelhandel
KAMPEN.

4% GELDLEENING

„VELDWIJK”.

Door de vele aanvragen om plaatsing in een onzer Gestichten heeft onze Vereeniging weder een nieuwe 4% geldleening à f 250000,— uitgegeven, verdeeld in stukken van f 1000,— f 500,— en f 100,—.

In het begin van Februari zal het Bestuur moeten beslissen of wij tot uitbreiding zullen overgaan, hetwelk alleen zal afhangen van de omstandigheid of er voldoende in deze geldleening is deelgenomen.

Met aandrang wordt een ieder uitgenoodigd deel te nemen in deze geldleening, hetzij door nu reeds de storting te doen plaats hebben, hetzij door toezegging, op een nader aan te geven datum aan den Algemeenen Penningmeester:

S. Baron van HEEMSTRA.
AMSTERDAM, 23 Jan. 1900.
Keizersgracht No. 647.

Nog verkrijgbaar een klein getal exempl.

JAARBOEKJE

der Gereform. Kerken

voor 1900. Prijs 30 cents.

Behalve Kalender, markten en watergetijden bevat het volledige Kerkelijke Statistiek en bovendien zeer onderhoudend en flink Mengelwerk dat alleen het geld waardig is. Bij alle boekhandelaren te bekomen en bij den uitgever

P. VAN DER SLUIS
te ENKHUIZEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verschijnt:

Het Doctorenambt.

RIEDE

bij de overdracht van

het Rectoraat aan de Theol.

School te Kampen,

op 6 DEC.

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

Prijs 90 ct.

Alle Boek nemen bestellingen aan, en na ontvangst van het bedrag wordt het franco verzonden.

Wat zegt de Schrift?

Onder dezen titel verschijnt bij Gtz. MEERBURG te HEUSDEN een Maandblad tot bevordering van het rechte lezen en uitlegen van Gods Woord, 16 bl. v. 2 kol. royaal 80. met omslag, f 1,50 p. jaar; onder red. van Prof. L. LINDEBOOM No 1 is, op aanvraag, ter kennismaking te bekomen bij den uitgever. Wie vijf abonnees bezorgt, ontvangt den eerst-n jaargang gratis. Advertentiën 10 ct. per regel; bij abonnement, minder. Spoedige opgave van teekening wordt vriendelijk verzocht.

Is verschenen bij J. H. BOS te KAMPEN:

Het Tolstoyisme

de leer van het niet-wederstaan

DOOR

G. WISSE Jr.,
Predikant te Gouda.

150 bladz. prijs f 0,75.

COEDE BOEKEN

voor veel verminderden prijs.

FUNCKE, Paulus te water en te land, gebonden f 3,— thans f 1,90

FUNCKE, Zielesrijd en Zielevrede, gebonden f 3,— thans f 1,90

FRANCKEN, Kern der Christ. leer, gebonden f 1,30

JAMES, Geschenk van een Christ vader aan zijne opwasende kinderen, f 4,40 thans f 2,20

JAMES, Het Huisgezin. Bestuur en vermaningen aan al deszelfs leden, f 3,60 thans f 1,80

JAMES, Gids voor Jongeligen, die het ouderlijke huis verlaten, f 1,40 thans f —,60

Compleete uitgave van de Officiële stukken betreffende den uitgang uit het Ned. Herv. Kerkgenootschap, f 5,— thans f 3,—

BOSTON, Vier-voudigen staat, f 2,— thans f 1,—

v. VELZEN, Feeststoffen, f 1,75 thans f 1,—

JACOB GROENENWEGEN, Lofzangen Israëls f —,45

BEECHER STOWE, Kleine vossen in 't gezin f —,75

Vierstemmig Psalmboek, gebonden f 2,50

Men zende postwissel aan ZALSMAN te KAMPEN.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Door den heer E. Notsboom, te Schoonhoven, van wijlen den heer B. Meijer, te Middelburg f 100.

Aan Contributien:

Door den heer E. Notsboom te Schoonhoven, uit Berg-Ambacht f 24; uit Groot Ammeis f 3; uit Lekkerkerk f 2; uit Nieuwpoort f 5,50; uit Polsbroek f 10,50; uit Schoonhoven f 54,50; uit Stolwijk f 2,50; uit Vliet f 3,50; uit Willige-Langerak f 25,50; uit Zevender f 0,50; samen f 131,50; door het Loc. Comité te Rotterdam f 498; door den heer A. M. Hoogendijk Ez. te Nieuwerkerk a. d. IJssel (1898) f 78; door den heer P. van Dril te Bergschenhoek, uit Bergschenhoek f 34,50; uit Berkel a. d. IJssel f 63,50; uit Bleiswijk f 25; samen f 123; door den heer C. Karssen te Narden f 69,50; door den heer D. Geerling Mz. te Eenschede f 174,50; door Ds. G. de Walle te Koudum f 18,50; van Mr. S. te A. f 2; van den heer B. te A. f 2,50; door Ds. G. Wiersma te Sleen f 1; door den heer C. Verhage te Middelburg, uit Middelburg f 199; uit St. Laurens f 8,50; uit Arnhem f 6; samen f 213,50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit.)

Van de Geref. kerk te Oosthem c. a. (herplaatst wegens misstelling) f 18,75; van idem te Akkerwoude f 1,50; van idem te Arjum f 16,87; van idem te Blija f 16,85; van idem te Ee f 8,45; van idem te Engwierum f 4; van idem te Ferwerd f 10,96; van idem te Hantum f 9,50; van idem te Helwerd f 2,50; van idem te Lioessens f 4,95; van idem te Metshwier f 2,11; van idem te Paesens f 14,87; van idem te Reitsum f 5,60; van idem te Rinsumageest f 7,55; van idem te Ezinge f 9; bij een spreekbeurt door den heer Jb. v. O. te Leiden f 7.

Aan Schenkingen:

Door den heer A. van der Schoor Ar. te Rotterdam f 17,70; door het Loc. Comité te Rotterdam, gevonden in de collecte van H. S. f 0,50, van N. N. f 0,50, samen f 1; door den heer C. Verhage te Middelburg, gevonden in de collecte Noorderkerk f 1, van C. J. f 1,65, samen f 2,65; door den heer D. Geerling Mz. te Eenschede van J. v. A. te H. f 4.

Voor de Medische Faculteit:

Door den heer C. Verhage te Middelburg van Mr. Wed. N. f 2,50; door het Loc. Comité te Rotterdam f 1.

Voor het Studiefonds:

Door den heer Johs. Tenuis te Meppel, gevonden in de collecte f 3.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.

Hilversum.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.